

عهد و گفتگو

تفسیر هفتگی تورات

از درسگفتارها و نوشتارهای ربای لرد جانانان ساکس

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

با سپاس از Schimmel Family برای حمایت سخاوتمندانه از عهد و گفتگو به نکوداشت یاد Harry (Chaim) Schimmel. "من از همان بار اول که با نسخه تفسیر توره ربای خیم شیمل روبرو شدم تا اکنون، آنرا عزیز داشته ام. هدف آن نه فقط نشان دادن حقیقت ظاهری متن توره، بلکه رسیدن به حقیقت ژرفتری است که در آن نهفته است. او به همراه همسر ستودنی اش آنا در شصت سال زندگی مشترک، یک زندگی سرشار از عشق به خانواده، اجتماع و تورات ساختند. زوج بیمانندی که با نمونه زندگی خود، بینهایت الهام بخش من بوده اند."

"- ربای ساکس

مجموعه مقالات امسال در ابتدا توسط زنده نام ربای ساکس در سال ۵۷۷۲ (۲۰۱۱-۲۰۱۲) نوشته شده است.

تفسیر هفتگی توره

Judaism's Social Vision

Re'eh

رئه: دورنمای اجتماعی یهودیت

اگر می خواهید دورنمای اجتماعی یهودیت را درک کنید، به این قانونگزاری جهت رفع فقر توجه کنید:

اگر در میان هموعان یهودی ات در هر شهری از سرزمین که خداوند، خدایت به تو می دهد، فقیرانی هستند، نسبت به آنها قلب سخت یا مُشت بسته نداشته باش. بلکه، دست بخشنده برای آنان داشته باش و هر چه نیاز دارند در اختیارشان بگذار. مراقب باش که چنین فکر شرورانه ای به سرت راه ندهی: "سال هفتم و ابطال قرض ها نزدیک است" و مبدا به این دلیل به برادر نیازمندت نیت شر نشان دهی و چیزی به او ندهی. آنگاه او نزد خداوند علیه تو شکایت ببرد و تو گناهکار به شمار بروی. با سخاوتمندی به او بخشش کن و این کار را بدون نفرت قلبی انجام بده؛ آنگاه به این سبب، خداوند، خدای تو در هر کار که دست بزنی، برکت خواهد کرد. همواره فقیرانی در سرزمین خواهند بود. از این روی، به تو دستور می دهم که نسبت به هموعان یهودی خود که در سرزمین تو تهیدست و نیازمند هستند، گشاده دست باشی. تنیه ۷-۱۱: ۱۵

به وضوح، این بخش به الغای قرض ها در سال هفتم یا شمیطا به معنای سال واگذاری می پردازد. اما سنت شفاهی آنرا به قوانین صداکا ارتباط می دهد – این واژه معمولاً "خیریه" ترجمه می شود، اما همچنین به معنای توزیع عادلانه و مساوات است. حخامیم، عبارت "کافی برای رفع نیازهایش" را به معنای تأمین نیازمندی های بنیادین وجود انسان دانسته اند: خوراک، پوشاک، سرپناه و غیره. عبارت "آنچه او کم دارد" اشاره به کسی است که پیشتر ثروتمند بوده، اما اینک فقیر شده است. او نیز باید برای حفظ کرامت انسانی اش، کمک بگیرد:

درباره ی هیلل خردمند گفته شده که برای مرد فقیری که از خانواده ای ثروتمند بود اسبی خرید تا سوار شود و مهتری را گماشت را پشت سر او بدود. وقتی یک بار نتوانست مهتری بیابد که دنبال او بدود، خودش پشت سر او دوید. کتوبوت ۶۷ ب

قدرت این بخش، در این واقعیت است که هیلل خودش به شدت تهیدست بود، اما پول و زمان خود را صرف کمک به مرد ثروتمند مالباخته ای می کرد تا حرمت نفس او حفظ شود. این دو جنبه در قوانین صداکا بازتاب یافته اند. از یک سو این قوانین برای کمک به فقر شدید مؤثرند. هیچ کس نباید از ضرورت های اولیه ی فیزیکی محروم باشد. از سوی دیگر، این قوانین با حساسیتی حیرت انگیز متوجه روانشناسی فقر نیز هستند: این که فقر انسان را خوار، حقیر و شرمگین می کند. صداکا از دید حخامیم باید به گونه ای پرداخت شود که این گونه احساس ها را کاهش دهد: وقتی ربی یانایی مردی را دید که در برابر دیدگان مردم، پول خردی به فقیری داد، گفت: بهتر بود اصلاً به او چیزی نمی داد تا این که او را خجالت دهد. حگیگا ۵ ب

هارامبام در متن مشهوری، هشت مرتبه ی کار خیر را این گونه بیان می کند [توضیح مترجم فارسی: کل این بخش را در ترجمه فارسی میشنه توراه، فصل اول به نام کتاب شناخت، انتشارات بنیاد ربام ۲۰۱۳، با مقدمه های راو داوید شوفت و ربای یدیدا از راحیان و ترجمه شیریندخت دقیقیان می خوانید. در صورتی که کتاب را ندارید ایمیل بفرستید]. چنین هستند هشت مرتبه ی کار خیر که هر یک از دیگری بالاتر است:

بالاترین سطح صداقا که هیچ نوع دیگری به پای آن نمی رسد، وقتی است که فرد به یک یهودی تهیدست از راه دادن هدیه یا وام و یا پذیرش او برای شراکت در یک کار و کسب یا کاریابی کمک می کند؛ در یک کلام، او را در شرایطی می گذارد که بتواند با کمک دیگران معاش خود را تأمین نماید. در اشاره به

این گونه کمک است که آمده: "باید او را تقویت کنی؛ خواه غریب باشد، خواه بومی، او باید در میان شما زندگی کند" (لاویان ۲۵:۳۵)، که به این معناست: او را به گونه ای تقویت کن که نیازمند نشود.

یک درجه پایینتر کسی است که به نیازمند طوری کمک می کند که نمی داند به چه کسی داده و گیرنده نمی داند از چه کسی به او رسیده است. این نمونه ای است از انجام کار خیر به خاطر خود کار خیر. یک نمونه از آن وجود اتاق محرمانه در معبد بود که افراد صدیق، هدیه های خود را مخفیانه در آن می گذاشتند و افراد تهیدست خانواده های آبرومند می توانستند در خفا از آنها بهره بگیرند. شبیه آن انداختن پول در صندوق خیریه است...

یک درجه پایینتر وقتی است که دهنده گیرنده را می شناسد، اما فرد تهیدست دهنده را نمی شناسد. به این ترتیب، حخامیم بزرگ می رفتند و پنهانی پشت در خانه های افراد نیازمند، هدیه های خود را می گذاشتند... یک پله پایینتر، وقتی است که فرد تهیدست می داند از چه کسی می گیرد، اما فرد دهنده نمی داند به چه کسی کمک می کند. به این روش، حخامیم بزرگ سکه ها را به پر شال خود می بستند و پشت شانه های خود می انداختند تا تهیدستان بیابند و بدون رنج و خجالت، سکه ای بردارند.

از آن پایینتر، وقتی است که کسی به تهیدست هدیه ای می دهد پیش از آنکه او درخواست کرده باشد.

از آن پایینتر وقتی است که فقط پس از درخواست از سوی نیازمند، به او کمک کند.

پایینتر آن است که کمتر از حد مناسب به تهیدست بدهد، اما این کار را با حالتی دوستانه انجام دهد.

پایینترین پله وقتی است که با ترشروی کمک کند.

هارامبام - هدیه به تهیدستان ۷-۱۴: ۱۰

این اخلاقی به دقت طراحی شده همراه با بصیرت روانشناختی است. مهم این نیست که چقدر می دهی، مهم این است که چگونه این کار را انجام می دهی. گمنام ماندن در دادن خیریه برای کرامت انسانی نقش اساسی دارد. فرد ثروتمند نباید خود را برتر احساس کند. ما نه برای احساس غرور از سخاوتمندی خود و نیاز دیگران کمک می کنیم، بلکه از این روی که به عهدی برای همبستگی انسانی متعهد هستیم و این کاری است که خداوند از ما می خواهد تا اعتماد او را که موقتی به ما ثروت عطا نموده، شکر بگزاریم.

به ویژه اصرار هارامبام به دادن شغل یا امکانات برای شروع یک کار به فرد نیازمند به عنوان بالاترین مرتبه‌ی کار خیر اهمیت بسیار دارد. آنچه در فقر تحقیرآمیز است، وابستگی به دیگران است: این احساس فرد که به دیگران متکی است. یکی از گزنده‌ترین توصیف‌های این احساس را می‌توان در دعای برکت پس از غذا یافت که می‌گوییم: "از تو تمنا داریم ای خداوند، خدای ما که ما را محتاج کمک‌های دیگران و وام‌های آنها نکنی و فقط محتاج دست‌یاری‌گر تو باشیم... تا هیچ گاه و هرگز تحقیر و شرم‌نده نشویم."

بزرگ‌ترین صداکا آن است که به فرد امکان بدهد تا خودکفا شود. بالاترین شکل کار خیر آن است که فرد را از وابستگی به کمک خیریه بیرون بیاورد. از نگرگاه دهنده، این یکی از کم خرج‌ترین شکل کمک خیریه است. شاید حتی هیچ خرجی برای دهنده نداشته باشد. اما از نگرگاه گیرنده، این آبرومندانه‌ترین شکل است، زیرا شرم دریافت خیریه را از فرد برمی‌دارد. کمک انساندوستانه در کوتاه مدت اهمیت اساسی دارد، اما در بلندمدت کارآفرینی و سیاست‌های اقتصادی که استخدام تمام وقت را تضمین کند، مهمتر هستند. یک جزء قانون یهودی به ویژه اهمیت چشمگیر دارد: حتی فردی که وابسته به صداکا است، خودش باید صداکا بدهد. این قانون از یک دید سطحی بیمعنا است. چرا به فرد الف آنقدر پول بدهیم که او به فرد ب بتواند بدهد؟ یکراست دادن پول به ب منطقی تر و مؤثرتر است. اما حخامیم این گونه این قانون را می‌فهمند که همان عمل دادن خیریه بخشی اساسی از کرامت انسانی است. اصرار حخامیم به این که اجتماع به فرد تهیدست پول کافی بدهد تا او هم بتواند بخشش کند، بصیرتی عمیق نسبت به شرایط انسانی است.

یهودیان دنیا اقتصاددان‌های بزرگی داشته‌اند، از دیوید ریکاردو (که کینز او را بزرگ‌ترین مغزی خواند که تا کنون در اقتصاد ظهور کرده)، تا جان فون نومان (فیزیکدانی که در وقت اضافی خود، نظریه‌ی بازی‌ها را تدوین کرد)، تا پل ساموئلسون، میلتون فریدمن و الن گرین اسپن. یهودیان، برندگان ۳۸٪ جوایز نوبل اقتصاد بوده‌اند. چرا باید چنین باشد؟ شاید چون یهودیان همواره از دیرباز می‌دانسته‌اند که اقتصاد یکی از شاخص‌های اساسی یک جامعه است؛ این که نظام‌های اقتصادی در ساختار جهان حکم نشده‌اند، بلکه انسان‌ها آنها را ساخته‌اند؛ و بنابر این، فقر یک واقعیت طبیعی نیست و می‌تواند تعدیل شود و کاهش یابد. اقتصاد یک اصل دینی نیست. یک دانش و هنر سکولار است. با این حال، علاقه‌ی عمیق یهودیان به اقتصاد تابع یک دستور دینی است:

همواره در سرزمین افراد تهیدست خواهند بود. بنابر این، به تو دستور می دهم که نسبت به برادرت و با
تهیدستان و نیازمندان در سرزمینت، گشاده دست باشی."

شبات شالوم

ترجمه فارسی با مشارکت بنیاد ایرانی هارامبام، وابسته به فدراسیون یهودیان ایرانی -
آمریکایی

توسط شیرین دخت دقییان

Persian Translation by Shirin D. Daghighian

www.RabbiSacks.org

[f](#) [t](#) [@](#) [v](#) @RabbiSacks

The Rabbi Sacks Legacy Trust, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved